

Có thể đã đến lúc thời đại nhân rộng Tập Cận Bình, lãnh tụ đang chờ lên ngôi của Trung Quốc, không phải là người ôn hòa như nhiều người nghĩ.

Thực vậy, những bằng chứng cho thấy quá khứ của ông cho thấy Tập Cận Bình sẽ lèo lái Trung Quốc theo một hướng mới hơn chi hơn hẳn với các đời trước. Khi thời điểm ông nắm quyền đã cận kề, Tập Cận Bình đang lộ rõ những dấu hiệu cho thấy là một người theo chủ nghĩa dân tộc hẹp hòi và chính sách đối ngoại và có thiên hướng dùng công an đàn áp khi xử lý các bất đồng trong nước. Do đó, sẽ chẳng tí nào của ông có thể có nghĩa là cuộc đấu tranh dài lâu giữa phe Maoist và phe cải cách vốn được truyền cho “kế nguyên cái cách” của Trung Quốc nay đã đến hồi kết thúc. Sẽ thay thế kế nguyên đó có phần gì đó với cuộc đấu tranh vốn được truyền cho những năm đầu của Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa, khi mà phe tiến bộ xã hội và niềm tin vào học thuyết giải phóng xã hội Marxist đi đầu với phe dân tộc chủ nghĩa bài Nhật (và bài Mỹ) say mê học thuyết kĩ m soát chính trị của Lenin. Tập Cận Bình rõ ràng thuộc nhóm thứ hai, thiên về trật tự và quy định và bước qua tiến bộ xã hội, và ông có thể lãnh đạo Trung Quốc theo một hướng rất đáng ngại.

Chính sách đối ngoại là lĩnh vực mà các lãnh đạo Trung Quốc thường nhanh chóng đổi mới dù ở vị trí nào của mình, do chỉ có một số ít người liên quan nếu so với chính sách đối nội. Do vậy, đó cũng là lĩnh vực mà câu hỏi ai sẽ đổ m trách nhiệm sẽ có ý nghĩa, và thuật cai trị đầy tính vì của Bắc Kinh vốn còn quan trọng. Sau cuộc viếng thăm hai tháng Tám, Phó tổng thống Mỹ Joe Biden khen Tập Cận Bình là người “mạnh mẽ” và “thực dụng”. Có lẽ Biden đúng. Những sự can thiệp và tính thực dụng của Tập Cận Bình không nhất thiết là để m t t cho những ai e ngại vị trí Trung Quốc đang vươn lên.

Lần đầu tiên Tập Cận Bình đến thăm công chúng mới trái "mặt nạ" này là năm 2009. Lúc đó, trong một chuyến thăm Mexico, ông nói với Hoa kiều, "Nhưng người ngoại quốc ăn no mặc ấm chúng ta có việc gì hay hơn để làm ngoài chuyến đi này cho Trung Quốc. Nhưng Trung Quốc không xuất khẩu cách mạng, không xuất khẩu nghèo đói, và không can thiệp vào công việc của người khác. Vậy thì có gì để than phiền nào?"

"Ba đi ư không", như vốn dĩ các giới tinh hoa đó đến nay, của Tập Cận Bình đã được phe dân tộc chủ nghĩa của Trung Quốc tung hô nhiệt liệt, trong đó có các tác giả cuốn sách in năm 1996 Nền tảng Trung Quốc biết nói Không với giới ngoại kiều cay đắng. Phe dân tộc chủ nghĩa này bày tỏ hy vọng rằng Tập Cận Bình sẽ là lãnh tụ đầu tiên kể từ Mao Trạch Đông sẵn sàng đứng đầu với Phương Tây. Hồi đầu tháng Chín, Tập Cận Bình nói với các viên chức Trung ương, viên đạo tào cao cấp của Đảng Bắc Kinh, rằng "hai mục tiêu chung đầu - đầu tranh giành quyền lực gia và giới phóng nhân dân, tức là việc hiện thực hóa các hai mục tiêu của nhân dân giàu - xã hội nay luôn luôn liên hệ mật thiết với nhau. Mục tiêu thứ nhất luôn là cơ sở của mục tiêu thứ hai."

Với điều này, Tập Cận Bình cũng thể hiện rõ phong cách báo chúa qua việc ông nhậm chức của Bắc Hy Lai, bí thư thành ủy Trùng Khánh mới tiếp nhận nhiệm vụ. Là một thái tử được cưng chiều của cha tham gia Thành ủy và Bộ Chính Trị năm quy định cai trị vào năm 2012, Bắc Hy Lai xóa sổ tất cả các thế lực trong thành phố này qua một cuộc cần quét không phân biệt phái trái biệt chủ trương trình bày theo pháp lý hồi năm 2009. Đến thăm thành phố này vào cuối năm 2010, Tập Cận Bình phát biểu rằng "cuộc đấu tranh để đổi mới 'chúng tôi các bằng đảng Tam Hợp Hợp và như tên gọi của chúng tôi phải mạnh mẽ xa'" đã "hết sức hợp lòng dân" và khen ngợi bộ máy an ninh địa phương vì "đến đầu" trong việc loại bỏ và loại bỏ nhân này. Việc ông chỉ xúi cho "mô hình Trùng Khánh" đôi khi được diễn đạt là sự trở lại với chủ nghĩa Mao. Thay vì thế, điều đó nên được xem là sự trở lại với một nhà nước công an dân tộc chủ nghĩa, giới ngoại kiều và Thành ủy hiện là Mao Trạch Đông.

Hồi giữa tháng Bảy, Tập Cận Bình được cử tới Lhasa để chờ đợi "lễ kỷ niệm" lần thứ 60 ngày "giải phóng" Tây Tạng. Hoàn toàn trái ngược với những chính sách hòa giải và nhân đạo của nguyên tổng bí thư Hồ Diệu Bang, người có chuyến viếng thăm Tây Tạng vào năm 1980 đánh dấu sự hợp tác cùng cho sự hòa giải thực sự với vùng này, chuyến thăm của Tập Cận Bình là điển hình của sự thù địch. Đồng đội công an và mật vụ tràn ngập thành phố này, và trên khán đài danh để tìm ra được một bóng người Tây Tạng. Thành phố hoàn toàn bị phong tỏa, và Tập Cận Bình đi đâu cũng có binh lính và an ninh kè kè bên. Theo báo chí Trung Quốc, thậm chí ông còn mang theo các người riêng của mình để uống, ngủ ăn và tắm, vì quá sợ bị đầu độc. Tập Cận Bình không hề có một lúc tiếp xúc với dân tộc Tây Tạng, mà thay vì thế được một bài diễn văn dài bảy phút với giới ngoại kiều và chỉ trích Đổng Lai Lật Ma và nhân nhân quan trọng của việc quân đội hiện diện đông đảo ở vùng này.

Đến sau con người Täp Cän Bênh “máu và sắt” này là gì? Dä luän thäng cho rằng người con trai này của Täp Träng Huän (mät đäng viên ôn hòa của ĐCS Trung Quốc từng chịu đau khổ dưới thời Mao Trạch Đông) là một người cải cách. Sự nghiệp của ông là các tài nguyên nhân lực nam quốc gia cho thấy ông rất quan tâm đến cải cách kinh tế và hiệu quả hành chính. Nhưng không nguyên nhân cải cách đã chấm dứt, và những cuộc tranh luận đó đã là chuyện quá khứ. Hiện nay, những cuộc tranh luận là giữa phe tiến bộ Marxist, nhiều người trong đó nổi lên trong các tài liệu về kinh tế và những vùng nông dân nghèo, và phe dân tộc chủ nghĩa Leninist, nhiều người trong đó, giống như Täp Cän Bênh, thăng tiến qua những chủ đề về kết quả trong chính phủ, thường là những vùng duyên hải giàu có. Phe tiến bộ Marxist quan tâm nhất về công bằng xã hội và ý thức hệ của đất nước, trong khi phe dân tộc chủ nghĩa Leninist quan tâm nhất về sức mạnh dân tộc và kết quả của đất nước. Täp Cän Bênh rõ ràng thuộc nhóm thứ hai. Ông chỉ quan tâm đến những vấn đề “hòa hợp xã hội”, “phát triển với nhân dân là trung tâm” và “phát triển mang tính khoa học” lâu nay đã thu hút sự chú ý của hai nhân vật tiến bộ Marxist nổi bật năm 2002 (Hä Cäm Đào và Ôn Gia Bäo). Thay vì thế, ông chú trọng đến quyền lực nhà nước, áp dụng trong các điều kiện đối ngoại.

Đối với Mä, trong khi tiến bộ nhất định của Biden là thích hợp để tiếp cận ngoại giao, những nhà hoạch định chính sách ngoại giao cần nhận thức rằng ngày càng có nhiều chính sách đối ngoại mang tính đối đầu dưới thời Täp Cän Bênh.

Bruce Gilley là trợ lý giáo sư chính trị học tại Trường Quản lý Nhà nước Mark O. Hatfield, Đại học Portland State University, và là tác giả của cuốn The Right to Rule: How States Win and Lose Legitimacy (Quyền Cai trị: Cách nhà nước giành được và đánh mất tính chính đáng).

Bản tiếng Anh: Meet The New Mao
Bản tiếng Việt: PVLH
Bruce Gilley/The National Interest